

kan sige, hvad der passer ham. Og tiltalte, der som følge af anonymiseringen afskæres fra at imødegå forklaringen, er dermed uden beskyttelse mod den *overlast fra vidnets side*, som den løgnagtige forklaring – hvis tiltalte dømmes – resulterer i.

I tilknytning til den meget omtalte Højesteretsdom i U.1984.81, der er kommenteret af Kiil i U.1984.B.289, skal særligt fremhæves et moment, der er uomtalt såvel i dommen som i kommentaren, men som er af væsentlig betydning for overvejelserne om indholdet af en lovgivning på området.

Det drejer sig om adgangen for retten til at give den tiltaltes forsvarer pålæg om i et nærmere angivet omfang ikke over for den tiltalte at give oplysning om det materiale, politiet har tilvejebragt, eller om, hvad der er sket under retsmøder i tiltaltes fravær, de såkaldte »forsvarerpålæg«. Bestemmelser herom findes i den gældende retsplejelov kun i tilslutning til reglerne om efterforskning, og det er både efter reglernes placering og efter forarbejderne sikkert, at et pålæg til en forsvarer taber sin virkning senest ved domsforhandlingens begyndelse. En accept af, at et vidne føres anonymt under domsforhandlingen trækker imidlertid nødvendigvis med sig, at der også på dette stadium af sagen gives forsvareren pålæg om ikke at videregive sin viden til tiltalte. I Højesteretssagen var der da også givet et sådant pålæg til forsvareren i forbindelse med domsforhandlingen for landsretten, og det kan derfor undre, at Højesteret ikke har fundet anledning til at tage dette moment med i sine overvejelser, da retten skulle tage stilling til, om der efter de gældende regler var hjemmel til at føre et vidne anonymt under domsforhandlingen. Mere betydningsfuldt end at markere denne undren er det imidlertid til brug for de legislative overvejelser at understrege, at man sætter forsvareren i den næsten uøselige situation i hans varetagelse af hvervet, at *han* ved, hvem vidnet er, og hvad vidnet har sagt, men ikke må fortælle det til sin klient. Han er således afskåret fra sammen med klienten at tilrettelægge et forsvar over for de belastende udtalelser, der kan være kommet frem under vidneforklaringen, og han må i visse situationer procedere dele af sagen, uden at klienten er til stede og hører, hvad forsvareren siger. Det referat, som i Højesterets dom er givet af sagens forløb under domsforhand-

lingen i landsretten taler bedre end mange ord sit tydelige sprog om, hvordan disse amputerede forsvarsmuligheder kan føre til, at domsforhandlingen udvikler sig til en parodi på en retshandling.

Der er også anledning til at slå fast, at alternativet til at opgive tanken om at føre anonyme vidner *ikke* er en prisgivelse af vidnets sikkerhed. Det er vel nok i visse alvorlige narko- og voldssager en realitet, at et vidne kan blive udsat for overgreb, og den risiko er der i disse sager ingen, der vil påføre vidnet. Udgangspunktet er derfor, at vidnet, hvis denne alvorlige risiko skønnes at være til stede, er fritaget for at afgive forklaring. Det kan ikke engang pålægges vidnet at afgive forklaring, fordi vidnet i disse tilfælde vil være omfattet af fritagelsesreglen i retsplejelovens § 171, stk. 2, nr. 1. Valget står derfor mellem at føre vidnet anonymt med den – formentlig i mange tilfælde illusoriske – sikkerhedsfølelse, det kan give vidnet, og helt at give afkald på at føre vidnet med den risiko for en materielt urigtig frifindelse, som det indebærer.

Det er bestemt ikke acceptabelt for retssystemet, at man skal give afkald på domfældelse af grove forbrydelser, fordi vidnerne føler sig skræmt. Men det er efter vores opfattelse endnu mindre acceptabelt, hvis man for at opnå en domfældelse gennemfører en domsforhandling under tilsidesættelse af de mest fundamentale retsplejemæssige principper. Det er simpelthen livsnerven i det strafprocessuelle system, der angribes, hvis man godkender, at en straffesag kan gennemføres, uden at den tiltalte på alle punkter ved, hvad han er oppe mod.

Det hører som oven berørt også med i billedet, at de vidner, det her drejer sig om, ofte selv er dybt kompromitterede. Vidnerne i disse sager er typisk personer, der er eller har været inde i alvorligt misbrug af euforiserende stoffer, og/eller selv er dømt for overtrædelse af lovgivningen herom eller for anden kriminalitet, undertiden i samme sag som tiltalte. Der er, også når det drejer sig om »almindelige« vidner i »almindelige« sager, mange usikkerhedsmomenter ved vidners udsagn. Men i narko- og voldssagerne må man være ekstra skeptisk. Det er ofte ganske uigennemtrængeligt, hvorfor et vidne i sådanne sager forklarer, som han gør, og bliver den tiltalte berøvet den forsvarsmulighed, der